

LEDARE

Ledare: Söndagssignerat/Hans Bergström, Davos: Viktigt budskap från Clinton till världen

PUBLICERAD 2000-01-30

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

Måste en ledare vara på väg ut för att kunna ägna sig med kraft åt de stora frågorna för världen

Tony Blair antydde det i sitt tal inför World Economic Forum på fredagen. Bill Clinton bekräftade det med sitt framträdande på lördagen.

Blairs självkritiska iakttagelse var att nationella regeringar numera möter så många inhemska akuta utmaningar att de sällan får tid och kraft för initiativ på internationell nivå. Globala frågor som a

inte företräds av någon stark internationell organisation, b

inte anmäler sig med krisens akuta krav, tenderar därför att bli lämnade åt sidan. Detta trots vad ledande politiker ständigt säger om växande internationellt engagemang.

Blair nämnde världshandeln som ett exempel på en sådan fråga som inte blir hanterad med en energi som motsvarar dess vikt. Världshandelsorganisationen, WTO, fick efter en segdragen och förnedrande dragkamp om vem som skulle utses till chef en halvdan president, vars självförtroende krossades i Seattle. För många enskilda länder rymmer det samtidigt politiska risker att lyfta fram behovet av en ny liberalisering av världshandeln. I USA protesterar stålarbetare och andra som bildar viktiga stödgrupper för det demokratiska partiet. I Europa reagerar bönder och andra som kan ställa till ett elände på vägarna i ett land som Frankrike. Lugnast alltså att låta frågan ligga där den ligger efter Seattle.

Nog för att Blair själv vill mera, och han sa det också här i Davos. Men han befinner sig i något av en kris på hemmaplan, där allmänheten revolterar mot att sjukhusen är överbelagda i influensatider. Den allmänna sjukvården är omgiven med ett särskilt skimmer i Storbritannien, som kärnan i Labours efterkrigsprogram för sociala reformer. En labour-regering har inte råd att tappa förtroendet hos allmänheten i denna fråga. Och i förhandlingar om världshandeln företräds även Storbritannien av EU; det skulle inte förvåna om en uppgörelse med Frankrike om att släppa brittiskt kött fritt för export över kanalen väger

tyngre för regeringen Blair än dess önskan om eftergifter i EU:s jordbrukspolitik gentemot USA.

President Clinton gjorde på lördagen ett framträdande i Davos som imponerade stort. Det var skickligt till form, kraftfullt till framförande och väsentligt till innehåll. Det var ett tal av det slag som den kan hålla som inte längre behöver bli omvald. Kanske var det också lite av en kompensation för att den amerikanska administrationen bidrog till debaclet i Seattle.

Det vore "dead wrong" att frysa och försena förhandlingarna om friare världshandel, sa Clinton. Tvärtom bör de återupptas så snart som möjligt.

Den amerikanske presidenten pläderade nu övertygande för värdet av fri handel, inte minst för fattigare länder. De u-länder som öppnat sig för handel med omvärlden visar upp en dubbelt så hög tillväxt som de u-länder som byggt handelsmurar, påminde Clinton. Även de sociala förhållandena och välståndet har utvecklats betydligt bättre i de länder som satsat på frihandel.

Clinton manade samtidigt olika ländergrupper att idka självkritik. Alltför sällan har politiker i ett land som USA aktivt berättat för de egna medborgarna att import är bra! Import pressar priserna för hushållen och ger mer värde för pengarna. Import har gett amerikanerna del av nya teknologier och produkter. Import håller nere inflationsnivån. Import bidrar till innovationskraft, både via idéer och konkurrenstryck.

De rika länderna borde också göra mer mot fattigdomen i världen. En stor fråga på årets World Economic Forum har varit den biologiska revolutionen. Inom ett par-tre år finns det första vaccinet att testa mot malaria, berättar ledande forskare. Något år senare vaccin också mot aids och tuberkulos. Detta är de tre stora dödliga sjukdomarna i fattigvärlden. Men läkemedelsindustrin har inte incitament att utveckla och marknadsföra vacciner mot de här tre sjukdomarna. Detta bör den rika världen ändra på, tillsammans med Världbanken och FN. En väg är att skapa en finansieringsmekanism som gör att man lovar köp av vaccin från företag som lyckas utveckla dem. Clinton lovade ett amerikanskt initiativ av detta slag.

EU bör visa sig berett att ändra sin jordbrukspolitik. U-världens regeringar måste visa att de motverkar utanförskap i de egna samhällena och klarar att upprätta ett hederligt och effektivt statsstyre.

Vi behöver inte ge upp ambitionen om tillväxt via fri handel för att kunna uppnå sociala mål, hävdade Clinton. Länder som vill få del av växtkraften i det nya globala informationssamhället bör sätta sina barn i skolor och inte i fabriker. Med ny teknologi kan man undvika att betala det pris för miljön som USA och Europa har gjort under sin industriexpansion. Och i arbetet för att begränsa utsläpp som leder till klimatkatastrofer måste alla länder medverka. Klimatfrågan visade sig vara bekymmer nummer ett när deltagarna i årets WEF fick rösta om viktigaste problem att ta itu med för det internationella samfundet.

Clintons besök möttes av demonstranter även i Davos. Organisatörerna av World Economic Forum har annars ansträngt sig, långt före Seattle, för att dra in rörelser av olika slag i diskussionen. Den amerikanska fackföreningsrörelsen finns här. Organisationer som Jordens vänner likaså.

I den nya världen upphävs gränser för kommunikation. Men det gäller inte bara för företagen, påminde den amerikanske presidenten. Även frivilligorganisationer når varandra över världen; idéer och reaktioner sprids. Det går inte att utveckla en fri global ekonomi utan att samtidigt ge legitim plats för dem som vill påverka politiken på global nivå, menade Clinton.

Och i det har han säkert rätt, bara denna välvilighet inte blir en ursäkt för politiska ledare för att slippa säga vad de vet och tror på.

Genomgående finns på året Davossamling en betydande optimism om världsekonomin. USA har upplevt den längsta sammanhängande perioden av tillväxt under hela sin historia. Europa kommer igen, och nu också med ökad sysselsättning. De asiatiska tigrarna har använt krisen till att vässa klorna. Latinamerika har på en och samma gång haft den högsta tillväxten och den lägsta inflationen på årtionden. Det stora undantaget är Japan, där försäkringsbolagen ännu har stora olösta problem med dåliga lån, där en realränta på 5-6 procent gör lånebelastningen svår och där den lilla tillväxt som noteras helt hänger på stimulanser från en stat vars bruttoskuld snart uppgår till 150 procent av BNP! För att kvala in till EMU i Europa får man som bekant inte ha en högre offentlig bruttoskuld än 60 procent. "Japan får Italien att se ut som ett paradys, vad gäller offentliga finanser", som en analytiker formulerade det.

Enda rimliga vägen ut tycks vara en lättare penningpolitik, bland annat manifesterad i form av fallande yenkurs. Realräntan måste ner om man ska komma ur en ond spiral från dåliga lån.

Men allt hänger på att världsekonomin hålls öppen. Inåtvändhet kan alltjämt lätt leda till en ond spiral av fallande tillväxt som återskapar svåra skuldproblem i Asien, Europa och Latinamerika. Men chansen är mycket stor att världen kan få uppleva några mycket goda år, om regionerna hjälper varandra till att stimulera handel och tillväxt. Politik gör skillnad, även i den världsekonomi som kallas ny.

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt